

การติดตามและประเมินการใช้หลักสูตร ระดับมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ปรัชพร ศิริเชตร¹

รศ.สมนึก กัททิยธณี²

ผศ.ดร.กนกพร ทองสอดแสง³

บทคัดย่อ

การติดตามและประเมินหลักสูตรเป็นข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตรอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ตลอดจนพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้นความมุ่งหมายของการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อศึกษาการใช้หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน ความสามารถในการประกอบวิชาชีพ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิต/มหาบัณฑิตที่เข้าเรียนในสาขาการวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตั้งแต่ปีการศึกษา 2547-2552 จำนวน 278 คน อาจารย์ผู้สอนจำนวน 7 คน ผู้บังคับบัญชาของนิสิต/บัณฑิต จำนวน 278 คนและผู้ร่วมงานของบัณฑิต จำนวน 278 คน รวมทั้งหมด 841 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชนิด คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับประเมินการใช้หลักสูตรระดับมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยการศึกษา จำนวน 4 ฉบับ เป็นแบบสอบถาม แบบตรวจสอบรายการและแบบมาตราประเมินค่า 5 ระดับ ฉบับที่ 1 ใช้สอบถามอาจารย์ผู้สอนจำนวน 55 ข้อ ฉบับที่ 2 ใช้สอบถามนิสิต/มหาบัณฑิต จำนวน 33 ข้อ ฉบับที่ 3 ใช้สอบถามผู้บังคับบัญชานิสิต/มหาบัณฑิต จำนวน 41 ข้อ และฉบับที่ 4 ใช้สอบถามผู้ร่วมงานของนิสิต/มหาบัณฑิต จำนวน 41 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .30 - .76 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับตั้งแต่ .9 - .97 แบบสัมภาษณ์ชนิดไม่มีโครงสร้าง จำนวน 4 ฉบับ ฉบับที่ 1 ใช้สัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน จำนวน 5 ข้อ ฉบับที่ 2 ใช้สัมภาษณ์นิสิต/มหาบัณฑิต จำนวน 9 ข้อ ฉบับที่ 3 ใช้สัมภาษณ์ผู้บังคับบัญชาของนิสิต/มหาบัณฑิต จำนวน 9 ข้อและฉบับที่ 4 ใช้สัมภาษณ์ผู้ร่วมงานของนิสิต/มหาบัณฑิต จำนวน 8 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

¹ มหาบัณฑิตสาขาการวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² รองศาสตราจารย์ ประจำภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ อาจารย์ ประจำสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ความคิดเห็นของอาจารย์ นิสิต/บัณฑิตเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรและเกี่ยวกับการสอนของอาจารย์ ทั้งในภาพรวมและรายข้อ ทุกข้ออยู่ในระดับมาก จุดเด่นในสาขาการวิจัยการศึกษา คือ อาจารย์ผู้สอนมีความรู้ความสามารถดูแลนิสิตด้วยความจริงใจ
2. ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตและผู้ร่วมงานของนิสิต/มหาบัณฑิตเกี่ยวกับคุณภาพและการปฏิบัติหน้าที่ของบัณฑิตในภาพรวมอยู่ในระดับมาก
3. นิสิต/บัณฑิตส่วนใหญ่มีความภาคภูมิใจมากที่ได้เข้ามาศึกษาในหลักสูตรนี้
กล่าวโดยสรุป หลักสูตรนี้สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีคุณภาพและสามารถนำไปพัฒนางานได้หลายประการ

คำสำคัญ : การติดตามและประเมิน, การใช้หลักสูตร กศ.ม.สาขาการวิจัยการศึกษา

**Follow up and Evaluation of the Program for the Master of Evaluation
Degree in Educational Research, Faculty of
Evaluation Mahasarakham University**

ABSTRACT

Monitoring and evaluation of curriculum was the information for improvement a concrete curriculum that remedied and developed deficiency of curriculum effectively. Therefore, the purpose of this research was to monitor and evaluate the curriculum application, learning and teaching, strengths and weaknesses, professional capacity and the quality of students as a whole. The sample included 278 of undergraduates/masters who enrolled in the field of educational research, Faculty of Education, Mahasarakham University, since the academic year 2004-2009, 7 lecturers, 278 superiors of undergraduates/graduates, and 278 colleagues of graduates, total 831 subjects, selected by stratified random sampling. Research instrument was two types of questionnaire i.e. checklist and five rating scale queried about curriculum evaluation 4 issues for master level in the field of educational research. Issue 1 asked the lecturers 55 questions, issue 2 asked undergraduates/masters 33 questions, issue 3 asked superiors of undergraduates/graduates 41 questions and issue 4 asked colleagues of undergraduates/graduates 41 questions. The questionnaire was rated at .30-.76 of item discrimination and .91-.97 of reliability. The open-ended questionnaire 4 issues: issue 1 asked the lecturers 5 questions, issue 2 asked undergraduates/masters 9 questions, issue 3 asked superiors of undergraduates/masters 9 questions and issue 4 asked colleagues of undergraduates /graduates 8 questions. Statistical method used percentage, mean and standard deviation.

The research results revealed as follows :

1. The opinion of undergraduates/graduates about curriculum application included objectives, subject areas and teaching of teachers was at a high level both overall and individual aspect. The recommendation from undergraduates was to increase content and time in each subject. Highlights of educational research field was teacher knowledge and took care undergraduates with sincerity
2. The opinions of superiors of graduate students and colleagues of undergraduates /masters on the performance of graduates in the field of knowledge, ability, human relations, morality and ethics including knowledge and ability in all aspects was at a high level both in overall and each aspect. In addition, the superiors and colleagues recommended about research of undergraduate/master should have been doing research in various forms and

focused on essential subjects related to concerned agencies of undergraduate/master that could be useful for their work.

3. The subjects opined about the proud feeling or the impression in being Selected to study in the program as a whole at a high level.

In conclusion this curriculum should be in Further use with quality and Evaluation, M.Ed. Degree in Educational Research usage.

Keyword : Follow-up and Evaluation, M.Ed. Degree in Educational Research usage.

บทนำ

ทบวงมหาวิทยาลัยมีนโยบายให้สถาบันอุดมศึกษาทำการติดตามและปรับปรุงหลักสูตรที่ใช้อยู่ทุก ๆ 5 ปี และมหาวิทยาลัยส่วนมากได้ทำการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาไปแล้วเป็นระยะ เพื่อทราบความเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติงานและรับฟังความต้องการของสังคม ซึ่งการติดตามและประเมินผลช่วยให้ได้ข้อมูลที่บ่งบอกถึงประสิทธิภาพของการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนว่าเป็นอย่างไร คุ่มค่ากับการลงทุนหรือไม่ และยังเป็นแรงใจให้ผู้ดำเนินงานได้ทราบผลการดำเนินงาน จุดเด่น จุดด้อยและนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (สมคิด พรหมจ้อย. 2542 : 31)

ตั้งแต่ปีการศึกษา 2547 เป็นต้นมาจนถึงปีการศึกษา 2552 ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามได้เปิดบริการทางการศึกษาในระดับมหาบัณฑิตอย่างต่อเนื่องและมีแนวโน้มว่าจะขยายการดำเนินงานให้กว้างขวางออกไปและหลากหลายรูปแบบ แต่ไม่ปรากฏว่าได้มีการดำเนินการติดตามและประเมินการใช้หลักสูตร

ในระดับมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยการศึกษาแต่อย่างใด ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะติดตามและประเมินการใช้หลักสูตรในสาขานี้ เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้บริหารได้ทราบผลการใช้หลักสูตรเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาการวิจัยการศึกษา
2. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนในระดับมหาบัณฑิต หลักสูตร กศ.ม.สาขาการวิจัยการศึกษา
3. เพื่อศึกษาความสามารถในการประกอบวิชาชีพของนิสิต/มหาบัณฑิต สาขาการวิจัยการศึกษา

ความสำคัญของการวิจัย

เป็นข้อมูลสารสนเทศที่สะท้อนให้เห็นผลของการใช้หลักสูตร กิจกรรมการสอนของอาจารย์การเรียนของนิสิตในระดับมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนและการผลิตนิสิตที่มีคุณภาพต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยที่ใช้ในการวิจัยทั้งสิ้น 841 คน จำแนกได้ดังนี้ อาจารย์ผู้สอนประจำภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในคณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 7 คน ซึ่งใช้ทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง นิสิต/มหาบัณฑิต สาขาการวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามที่กำลังศึกษาหรือสำเร็จการศึกษา ในปีการศึกษา 2547–2552 จำนวน 278 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานของนิสิต มหาบัณฑิตระดับมหาบัณฑิตที่กำลังศึกษาหรือสำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2547–2552 จำนวน 278 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชนิด คือ

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับประเมินการใช้หลักสูตรระดับมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยการศึกษา จำนวน 4 ฉบับ เป็นแบบสอบถาม แบบตรวจสอบรายการและแบบมาตราประเมินค่า 5 ระดับ ฉบับที่ 1 ใช้สอบถามอาจารย์ผู้สอน จำนวน 55 ข้อ ฉบับที่ 2 ใช้สอบถามนิสิต/มหาบัณฑิต จำนวน 33 ข้อ ฉบับที่ 3 ใช้สอบถามผู้บังคับบัญชานิสิต/มหาบัณฑิต จำนวน 41 ข้อและฉบับที่ 4 ใช้สอบถามผู้ร่วมงานของนิสิต/มหาบัณฑิต จำนวน 41 ข้อ

2. แบบสัมภาษณ์ชนิดไม่มีโครงสร้าง จำนวน 4 ฉบับ ฉบับที่ 1 ใช้สัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอน จำนวน 5 ข้อ ฉบับที่ 2 ใช้สัมภาษณ์นิสิต/มหาบัณฑิต จำนวน 9 ข้อ ฉบับที่ 3 ใช้สัมภาษณ์ผู้บังคับบัญชาของนิสิต/มหาบัณฑิต จำนวน 9 ข้อ และฉบับที่ 4 ใช้สัมภาษณ์ผู้ร่วมงานของนิสิต/มหาบัณฑิต จำนวน 8 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for Social Sciences)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. จากการตอบแบบสอบถาม

1.1 ความคิดเห็นของนิสิต/บัณฑิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ด้านจุดมุ่งหมาย ด้านกลุ่มวิชาหรือหมวดวิชาต่าง ๆ และเกี่ยวกับการสอนของอาจารย์ทั้งในภาพรวมและรายข้อ ทุกข้อ อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้บัณฑิตส่วนหนึ่งมีข้อเสนอแนะให้เพิ่มเนื้อหาและเวลาเรียนในกลุ่มวิชาหมวดต่าง ๆ

1.2 ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ถือว่าหลักสูตรมีเหมาะสมทั้งวัตถุประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหา ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของบัณฑิต โดยรวมอยู่ในระดับมีคุณภาพมากที่สุด คือ มีคุณลักษณะเหมาะสมกับหน้าที่ปฏิบัติ

1.3 ความคิดเห็นของนิสิต/มหาบัณฑิตเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในระดับมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะมีความรู้ในวิชาสถิติและการวิจัยและการนำความรู้ไปใช้ได้จริงและในการปฏิบัติหน้าที่

1.4 จุดเด่น ในสาขาการวิจัยการศึกษา คือ อาจารย์ผู้สอนมีความรู้ความสามารถ ดูแลนิสิตด้วยความจริงใจ จุดด้อย คือ ควรเพิ่มเวลาเรียนในรายวิชาที่สำคัญโดยเฉพาะในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติขั้นสูง ภาพลักษณ์ของหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต คือ การผลิตมหาบัณฑิตที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับในสังคม

1.5 ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตและผู้ร่วมงานของนิสิต/มหาบัณฑิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของบัณฑิตด้านความรู้ ความสามารถ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านคุณธรรม จริยธรรมและด้านความรู้ความสามารถทุกด้าน ทั้งในภาพรวมและรายข้อทุกข้อ อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานส่วนหนึ่งยังมีความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะที่น่าสนใจ กล่าวคือเกี่ยวกับงานวิจัยของ

นิสิต/มหาบัณฑิตที่ควรมีการทำวิจัยที่หลากหลายรูปแบบและเกี่ยวกับรายวิชาที่มีความจำเป็นต่อหน่วยงาน เพื่อที่นิสิต/มหาบัณฑิตจะได้นำความรู้มาใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงาน

1.6 คุณภาพของนิสิตในภาพรวม ผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานของนิสิต/มหาบัณฑิตต่างให้ความคิดเห็นตรงกันว่า นิสิต/มหาบัณฑิต สาขาการวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีคุณสมบัติเหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่มากที่สุด โดยให้เหตุผลว่า สามารถนำความรู้ไปพัฒนางานให้คำปรึกษาช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานได้ดี

2. จากผลการสัมภาษณ์

2.1 อาจารย์ผู้สอน นิสิต/มหาบัณฑิต ต่างมีความคิดเห็นตรงกันว่าหลักสูตร กศ.ม. สาขาการวิจัยการศึกษามีความเหมาะสมในระดับมาก ทั้งเนื้อหาของหลักสูตรกระบวนการจัดการเรียนการสอน นิสิต/มหาบัณฑิตบัณฑิตส่วนใหญ่มีความภาคภูมิใจมาก ที่ได้เข้ามาศึกษาในหลักสูตรนี้ ภาพรวมในการสอนของอาจารย์มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก

2.2 ผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานของนิสิต/มหาบัณฑิตบัณฑิต ส่วนใหญ่เห็นสอดคล้องกันว่า หลังการจบหลักสูตรบัณฑิตมีคุณภาพมากขึ้น

การอภิปรายผล

1. ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนและนิสิต/บัณฑิตเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร อยู่ในระดับมาก แสดงว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมในทุกด้าน ทั้งวัตถุประสงค์ โครงสร้าง เนื้อหา ซึ่งเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการเรียนในสาขาการวิจัยการศึกษาที่วางไว้ จุดเด่นอยู่ที่อาจารย์ผู้สอนมีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถและมีความเชี่ยวชาญในรายวิชาที่สอนมีการพัฒนาและปรับปรุงพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้ตรงกับเนื้อหา ที่มีการจัดการเรียนการสอนมีการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ในรายวิชาที่สอน เพื่อจัดหาหรือผลิตสื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนมีการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรเพื่อที่จะให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนและความต้องการของสังคม

2. ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานของนิสิต/มหาบัณฑิตเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในภาพรวมอยู่ในระดับมากแสดงว่าอาจารย์ผู้สอนมีความข่งขันเพื่อที่จะสร้างนิสิต /มหาบัณฑิตที่มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับของสังคม

3. ผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง พบว่า หลักสูตร กศ.ม.สาขาการวิจัยการศึกษามีความเหมาะสมในทุกด้านไม่ว่าหลักสูตร โครงสร้าง เนื้อหารายวิชา การจัดการเรียนการสอนแสดงว่าภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษามีการวางแผนและวางจุดมุ่งหมายของการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาที่เรียนและจากการให้สัมภาษณ์นิสิต/มหาบัณฑิตที่เข้ามาเรียนในสาขาวิชานี้ พบว่า มีความภาคภูมิใจเป็นอย่างมาก โดยให้เหตุผลว่าเป็นสาขาที่น่าสนใจ ทำหายความสามารถ สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการทำงานได้เป็นอย่างดี ส่วนผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานต่างให้ข้อมูลตรงกันว่าหลังจากจบหลักสูตรแล้ว มหาบัณฑิตในสาขาการศึกษามีคุณภาพในระดับมากเป็นที่ต้องการของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาของมหาวิทยาลัยที่มุ่งส่งเสริมและผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสังคม

เอกสารอ้างอิง

สมคิด พรหมจ้อย. เทคนิคการประเมินโครงการ. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2542.